

ชื่อวิจัย	การศึกษาการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรหลังจากที่ได้รับการจัดสรรที่ดินจากสถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน) กรณีศึกษา : วิสาหกิจชุมชนไร่นาสวนผสมเกษตรกรฐานรากบ้านช่องโคพัฒนา ตำบลรังกาใหญ่ อำเภอยะผิง จังหวัดนครราชสีมา
ผู้จัดทำ	นางสาวกนกพร ช่อมจันทร์ , นางสาวนิรุตติ ยนจอหอ
หลักสูตร	ศิลปศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชา	สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
ปี พ.ศ.	2563
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ สิริกร บุญสังข์

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรหลังจากที่ได้รับการจัดสรรที่ดินจากสถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน) กรณีศึกษา : วิสาหกิจชุมชนไร่นาสวนผสมเกษตรกรฐานรากบ้านช่องโคพัฒนา ตำบลรังกาใหญ่ อำเภอยะผิง จังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่ ทางกายภาพ สังคมและเศรษฐกิจของวิสาหกิจชุมชนไร่นาสวนผสมเกษตรกรฐานรากบ้านช่องโคพัฒนา เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไร่นาสวนผสมเกษตรกรฐานรากบ้านช่องโคพัฒนา เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรหลังจากที่ได้รับการจัดสรรที่ดินจากสถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน) กรณีศึกษา : วิสาหกิจชุมชนไร่นาสวนผสมเกษตรกรฐานรากบ้านช่องโคพัฒนา ตำบลรังกาใหญ่ อำเภอยะผิง จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพจึงได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไร่นาสวนผสมเกษตรกรฐานรากบ้านช่องโคพัฒนา ตำบลรังกาใหญ่ อำเภอยะผิง จังหวัดนครราชสีมา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งคณะผู้วิจัย สร้างขึ้นแบ่งเป็น 3 ส่วน ส่วนที่ 1 การศึกษาข้อมูลมือ 2 เพื่อศึกษาข้อมูล บริบทพื้นที่ ทางกายภาพ สังคมและเศรษฐกิจ การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไร่นาสวนผสมเกษตรกรฐานรากบ้านช่องโคพัฒนา ตำบลรังกาใหญ่ อำเภอยะผิง จังหวัดนครราชสีมา ส่วนที่ 2 ประเด็นสัมภาษณ์กลุ่มเพื่อศึกษาข้อมูล บริบทพื้นที่ ทางกายภาพ สังคมและเศรษฐกิจ การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจ และการศึกษาการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรหลังจากที่ได้รับการจัดสรรที่ดินจากสถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน) โดยจะไม่มีกำหนดโครงสร้างไว้แน่นอน แต่เป็นเพียงการกำหนดประเด็นที่ใช้การศึกษา และสามารถเพิ่มเติมประเด็นที่น่าสนใจขณะทำการเก็บข้อมูล ส่วนที่ 3 การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อ การศึกษาการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรหลังจากที่ได้รับการจัดสรร

ที่ดินจากสถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน) โดยจะทำการสนทนากลุ่มเป้าหมาย จำนวน 15 คน

ผลการวิจัยพบว่า

ผลการศึกษาการใช้ประโยชน์ในที่ดินของเกษตรกรหลังจากที่ได้รับการจัดสรรที่ดินจากสถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน) กรณีศึกษา : วิสาหกิจชุมชนไร่นาสวนผสมเกษตรกรฐานรากบ้านช่องโคพัฒนา ตำบลรังกาใหญ่ อำเภอพิจมาย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนไร่นาสวนผสมเกษตรกรฐานรากบ้านช่องโคพัฒนา ตำบลรังกาใหญ่ อำเภอพิจมาย จังหวัดนครราชสีมา เป็นกลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนจากสถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน) ในการจัดซื้อที่ดิน เพื่อการนำมาใช้ประโยชน์ให้มีประสิทธิภาพด้วยการส่งเสริมให้กลุ่มผู้ได้รับความเดือดร้อนจากโครงการพัฒนา ของภาครัฐ และกลุ่มเกษตรกรผู้ประสบปัญหาเรื่องที่ดินทำกินในอำเภอพิจมายที่มีความสนใจทางการเกษตรให้ที่ที่ดินทำกิน โดยการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในการบริหารจัดการกลุ่มมีประธานกลุ่มฯ รองประธานกลุ่มฯ และเลขานุการ เป็นผู้ดูแล มีการดำเนินงานภายในกลุ่มวิสาหกิจฯ โดยการแบ่งเป็น 3 โครง คือ (1) โครงการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ (2) โครงการเลี้ยงปลาปลอดภัยจากสารเคมี (3) โครงการปลูกผักและไม้ผล เป็นการยึดคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา ยึดหลักการมีส่วนร่วมของคนภายในกลุ่มวิสาหกิจฯ ส่วนการประสานงานเครือข่ายกับเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งเรื่องการประมง เรื่องการเกษตร เรื่องสาธารณสุขโรค และกลุ่มสมาชิกจะกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ มีเกษตรกรมีการใช้ประโยชน์ในที่ดินฯ คิดเป็นร้อยละ 100% ได้แก่ แปลงที่ใช้ประโยชน์ในการสร้างที่อยู่อาศัย ปลูกผักสวนครัว และปลูกไม้ยืนต้น มีทั้งหมด 15 แปลง ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ทางด้านการใช้ประโยชน์ในที่ดินของตนเอง โดยการยึดหลักโคกหนองนาโมเดล เกษตรทฤษฎีใหม่ตามหลักพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 (ประสพสุข ฤทธิเดชและปวีณา แก้วอาจ, 2559 : 189) ทั้งนี้เพื่อให้ให้เกษตรกรรู้จักวิธีการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติที่ตนเองมีอยู่ในท้องถิ่น เช่น ที่ดิน น้ำ ต้นไม้ พืชผล สัตว์เลี้ยงต่างๆ มาใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจทำให้เกษตรกรที่รายได้พึ่งพาตนเองได้ เป็นแนวทางและวิธีการที่จะทำให้ชนบทซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศมีความเข้มแข็งเป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศและสังคมไทย ทั้งการเป็นที่อยู่อาศัย การทำการเกษตรไว้ดำรงชีพ รู้จักการพึ่งพาตนเองเป็นสำคัญ และยังเป็นกลไกกระบวนการที่ทำให้กลุ่มเกิดความรัก ความสามัคคี การช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ดังนั้น ภายในพื้นที่กลุ่มวิสาหกิจฯ มีพื้นที่อยู่ 3 ลักษณะ คือ (1) พื้นที่ลุ่ม (2) พื้นที่ราบ และ (3) พื้นที่ราบสูง ซึ่งการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ขึ้นอยู่กับลักษณะของพื้นที่แปลง เพราะแต่ละแปลง/พื้นที่มีลักษณะไม่เหมือนกัน และการใช้พื้นที่ 3 ไร่ ของแต่ละแปลง/ คน ขึ้นอยู่กับกลุ่มโครงการที่เกิดขึ้นภายในวิสาหกิจฯ เช่น พื้นที่ลุ่ม ในแปลงที่ 6, 8, 10, 12, และ 17 การประโยชน์ในที่ดิน คือ การขุดบ่อ พื้นที่ราบ เป็นที่พื้นที่อยู่กลางระหว่างพื้นที่ลุ่ม พื้นที่สูง ในแปลงที่ 20, 24, 25, และ 28 การ

ประโยชน์ในที่ดิน คือ การขุดบ่อ ในบางแปลง และบางแปลงไม่ขุดบ่อ การขุดบ่อไม่ได้ขุดแล้วเจอน้ำ แต่เป็นการเจาะน้ำบาดาลมาใช้ในบ่อ ปลูกผัก และทำเกษตรผสมผสาน และพื้นที่ราบสูง ในแปลงที่ 31, 33, 34, 37, 39, และ 43 การประโยชน์ในที่ดิน คือการปลูกผักเกษตรผสมผสาน และการปลูกดอกดาวเรืองขาย

คำสำคัญ: การใช้ประโยชน์ในที่ดิน, เกษตรกร, วิสาหกิจชุมชน